

jaunojo kino kritiko dirbtuvės

Gražus ir skausmingas Pedro Costa'os pirmasis filmas „Kraujas“

Julija Šilytė

2016-04-28

MOVING CINEMA

Sekti kūrėjo kelią nuo pat pirmųjų filmų ar retrospektyviai prisiminti kūrybos pradžią lyginant su vėlesniais darbais bei susiformavusiu braižu yra nepaprastai įdomu. Žiūrovai, kurie susižavėjo „Didingos jaunystės“ („Juventude Em Marcha“, 2006), „Istorinio miesto“ („Centro Historico“, 2012), „Arklio pinigų“ („Cavalo Dinheiro“, 2014) režisieriaus darbais, turi

išskirtinę galimybę pamatyti pirmąjį ilgametražį Pedro Costa'os filmą „Kraujas“ („O Sangué“, 1989).

Pedro Costa - žiūrovus, kūrėjus ir kino kritikus krūptelėti priverčiantis režisierius. Praėjusio amžiaus devintajame dešimtmetyje jis dirbo ne vieno portugalų režisieriaus asistentu, o jau 1989 m. sukūrė savo pirmąjį ilgo metro filmą. Jo debiutinis filmas įdomus ir stiprus. Juntamas noras eksperimentuoti kinu, apeiti konvencionalaus kino kvartalą. O eksperimentuoja viskuo, kuo gali. Režisierius žaidžia apšvietimu: atrodo, kad tas savotiškas šešėlių, pusšešėlių ir jų formuojamų tekstūrų pasaulis yra kitoks, nei realybėje. Jis teikia ne tik estetinį pasigėrėjimą, bet ir distanciją, tuo pačiu perduoda nesenos Portugalijos istorijos nuoskaudas, kolektyvinę pasąmonę. Costa žaidžia ir garsu: pašnibždomis tariamais dialogais, turtingais gamtos garsais bei muzika, kuri pabrėžia atmosferą. Filme „Kraujas“ jau ryški Costa'os kūrybai būdinga kruopšti kadryų kompozicija, fotografiškumas – kino juostą sukarpius po kadra, būtų galima eksponuoti kaip fotografijų parodą, kuri puikiai atspindėtų filmo formuojamą žinutę.

Pats siužetas kalba apie našlaičius, jų tarpusavio santykį, tvarkymąsi su negandomis. Tai dviejų brolių –

septyniolikmečio Vicente ir dešimtmečio Nino istorija. Kai su vyresniojo sūnaus pagalba „gydymui“ dingsta sunkiai sergantis tėvas, šeimoje paradoksaliai atsiranda daugiau darnos, tačiau išsivadavimas nuo tėviškos kontrolės atneša kitas negandas. Vicentą dėl tėvo skolų persekioja du senyvi vyrai, neduodantys ramybės net kertant kalėdinę eglutę, ar Naujųjų metų išvakarėse. Tuo tarpu berniukų dėdė nori įsivaikinti/pasiimti Nino. Šeima yra ir tik Vicente draugė Klara bando ieškoti jungčių tarp jų trijų. Šią brolių istoriją galima perskaityti metaforiškai kaip jaunosios tautos vadavimąsi iš istorijos peripetijų. Režisierius apmąsto portugalų identitetą, kuris geriau nei bet kur kitur atsiskleidžia jaunuosiuose herojuose, jų pastangose išsivaduoti iš vyresniųjų įtakos ir reikalavimų. Negyjant gilioms autoritarinio režimo paliktoms žaizdoms, tokia filmo kūrimo metais buvo ir pati Portugalija.

Režisierius nekuria vien tuščio, estetinį pasigėrėjimą skatinančio, vaizdo - jo siužetas įtraukia ne tik protą, bet ir visus jautimus, suteikia estetinio ir intelektualinio peno. Pedro Costos kūryba nėra skirta kiekvienam žiūrovui, tačiau tai puikiausias ne tik Portugalijos, bet ir visos Europos autorinio kino pavyzdys. „Kraujas“ supažindina ne tik su keistai gražiu, bet ir skausmingu Portugalijos pasauliu bei vienu svarbiausių visų laikų režisieriumi.

Pedro Costa'os filmą „Kraujas“ žiūrovai galės pamatyti „Skalvijos“ kino teatre balandžio 30 d. (šeštadienį) 16:30, jį pristatys „Skalvijos“ kino akademijos jaunųjų kuratorių kursas.

Workshop of Young Film Critic

Beautiful and Painful Costa's First Feature Film, *Blood*

By Julija Šilytė

28.04.2016

It is very interesting to follow the creator's path from his earliest films – to remember the beginning of his creative activities in retrospect – comparing them with subsequent works and the already established signature style. Spectators who enjoyed the director's *Colossal Youth* (Portuguese: *Juventude em Marcha*, 2006), *Historic Centre* (Portuguese: *Centro Historico*, 2012), and *Horse Money* (Portuguese: *Cavalo Dinheiro*, 2014) now have an exceptional opportunity to see the first feature film *Blood* (Portuguese: *O Sangue*, 1989) by Pedro Costa.

Pedro Costa is the director who makes viewers, creators, and film critics shudder. In the 1980s, he worked as an assistant for multiple Portuguese directors, and produced his first feature film in 1989. His debut film is intriguing and powerful. There is a palpable wish to experiment with cinema avoiding conventional clichés. Costa does experiment with everything he can get his hands on. The director plays with lighting: it seems that this unique world of shadows, shades and their textures is completely different from actual reality. It gives the audience aesthetic pleasure but also creates certain distance and reveals recent historical grievances of Portugal, its collective unconscious. Costa also plays with sound: whispered dialogues, rich nature sounds, and music that highlight the atmosphere. The film *Blood* already stands out for Costa's meticulous frame composition, and photographicity; if you cut the film into single frames, they could be displayed as a photography exhibition clearly reflecting the message of the film.

The storyline focuses on orphans, their relationship, and the ability to cope with hardships. This is the story of two brothers, seventeen-year-old Vicente and ten-year-old Nino. Paradoxically though, when, at the hands of the elder brother, their ailing father disappears to allegedly receive his "treatment," certain harmony is restored in the family; however, liberation from paternal control brings other troubles. Vicente is harassed by two elderly men who want to collect his father's old debts and who keep pestering the brothers when they try to get a Christmas tree and on New Year's Eve. At the same time, their uncle wants to adopt/abduct Nino. The family is falling apart and only Vicente's friend, Clara, tries to find some connections among the three of them. The story of the brothers could be interpreted as a metaphor of a young nation seeking to free itself from the oppressing history. The director reflects on the identity of the Portuguese people that can be best revealed through the young characters, and their effort to liberate themselves from the influence and requirements of seniors. In the year when the film was made, Portugal was still recovering from the authoritarian regime.

The director does not seek to create an empty, aesthetically beautiful picture; his storyline engages both your mind and all your senses, it provides both aesthetic and intellectual food for thought. The works of Pedro Costa are not intended for every viewer, and yet they constitute the

best example of *auteur* cinema in Portugal and entire Europe. *Blood* allows us not only to enter the mysteriously beautiful and painful world of Portugal but also to get to know one of the most prominent directors of all times.